

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Yükseköğretim Proje Geliştirme ve Destekleme Daire Başkanlığı

Sayı : E-34249659-100-37349

11.06.2025

Konu : Tarımsal Ar-Ge Çalışmaları

TÜM ÜNİVERSİTELERE

İlgi : Tarım ve Orman Bakanlığının (Tarım Reformu Genel Müdürlüğü) 05.06.2025 tarihli ve E-17789936-100-19532724 sayılı yazısı.

Tarım ve Orman Bakanlığının, tarımsal üretimin planlanması uygulamalarının amacına ulaşması ve üniversitelerimiz ile işbirliğinin devam etmesi amacıyla üniversitelerimizde yapılan araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) çalışmalarının Bakanlık merkez birimleri ve İl Tarım ve Orman Müdürlükleri ile işbirliği halinde yürütülmesi hususunun yer aldığı İlgide kayıtlı yazısı Ek-1'de, tarımsal üretim planlaması çalışmalarının etkinliğini artırmak amacıyla hazırlanan el kitabı Ek-2'de gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Metin TOPCUOĞLU
Başkan Vekili

Ek:

1 - İlgi Yazı (2 Sayfa)

2 - Tarımsal Üretim Planlaması El Kitapçığı (52 Sayfa)

Dağıtım:

Tüm Üniversitelere

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 27269B21-674C-4F57-B214-8C18B3599E17

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/yok-ebys>

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent Ankara-Türkiye

Telefon: 0(312) 298 70 00

Faks: 0(312) 266 47 59

KEP Adresi : yok@hs01.kep.tr

Bilgi için:Eda ZALOĞLU

Uzman

Telefon No:(312) 298 74 80

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü

Ek-1
2025 AİLE YILI

Sayı : E-17789936-100-19532724

Konu : Tarımsal Ar-Ge Çalışmaları

DAĞITIM YERLERİNE

Son yıllarda ekonomik, sosyal ve çevresel gelişmeler ile küresel iklim değişikliği, su kısıtı, artan nüfus ve kentleşme gibi faktörler gıda talebindeki artışı hızlandırdı. Bu durum, doğal kaynakların etkin kullanımını sağlayacak planlama sürecinin hızlanmasına yol açtı. Özellikle pandemiyle birlikte gıda milliyetçiliği ve coğrafyamızdaki çatışmalar, gıda güvencesi ve güvenliğini temin etmek için tarımsal üretimin planlanmasını öne çıkardı. Tarım ve Orman Bakanlığı olarak, verimlilik, kalite, kayıtlılık ve sürdürülebilirlik olmak üzere dört eksen üzerinde politikalarımızı şekillendiriyoruz. Bu kapsamda 5 Nisan 2023 tarihinde 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7. maddesinde yapılan değişiklik yayımlanmış ve 14 Eylül 2023'te "Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik" tüm paydaşların katkısıyla hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Yerelden başlayan bir planlama süreci planlama metodolojisinin temelini oluşturmakta olup illerde bulunan ilgili sektör paydaşları sürece dahil edilmiştir. Bu süreçte üniversitelerin ziraat, veterinerlik ve su ürünleri alanında faaliyette bulunan fakültelerden öğretim üyesinin de üyesi olduğu İl Teknik Komitelerince hazırlanan planlar Bakanlığa gönderilmiş ve Tarımsal Üretim Planlama Kurulu Kararıyla Bitkisel, Hayvansal ve Su Ürünleri Üretimi Planları hazırlanmıştır.

Tarımsal üretim planlaması, mevzuat süreciyle başlayıp planların oluşturulması ve bu planların uygulamaya alınması ile uygulama sonrası izleme ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır. Bakanlık olarak ilgili tüm kurum, kuruluş, sektör paydaşları ve birimlerle teknik, ekonomik ve sosyolojik değerlendirme ve istişarelerle oluşturulan planlama süreçleri sonrasında uygulama dönemi başlamış bulunmaktadır. Her yıl hazırlanan ve güncellenen planlar, 3'er yıllık dönemleri içermektedir. Bu kapsamda hazırlanan hayvansal üretim ve su ürünleri planlaması 1 Ocak 2024 tarihinde, bitkisel üretim planlaması ise 1 Eylül 2024 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

Su kaynaklarının sınırlı olduğu ve tarımsal yeraltı su kısıtı olan yerlerde, su kaynaklarının korunmasını, suyun verimli ve etkin kullanımını sağlayacak şekilde bitkisel üretim planlaması kapsamında yetiştirilecek ürünler belirlenmiştir. Bitkisel üretimde buğday, arpa, dane mısır, yağlık ayçiçeği, aspir, kanola, soya, kütlü pamuk, nohut, kuru fasulye, mercimek, patates, kuru soğan olmak üzere 13 ürün ve yem bitkileri ürün grubu planlama kapsamına alınmıştır.

Hayvansal üretim planlamasında kırmızı et, çiğ süt, beyaz et ve yumurta üretim planlaması kapsamına alınarak süt havzası ve besi havzası planlama bölgesi illeri ile kanatlı eti üretimi amaçlı yetiştiricilikte planlı üretim bölgesi illeri belirlenmiştir.

Su ürünleri üretim planlamasında yetiştiricilikte; çipura, levrek, Türk somonu, Akdeniz midyesinde üretim planlaması yapılmıştır. Avcılıkta; hamsi, mavi yüzgeçli orkinos, beyaz kum midyesi, deniz patlıcanı, yılan balığı, inci kefalı, tıbbi sülük için planlama yapılmıştır.

Tarımsal üretim planlaması çalışmalarının etkinliğini artırmak amacıyla hazırlanan ve süreçle ilgili ayrıntılı bilgileri içeren el kitabı yazı ekinde yer almaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 1244FADC-91A6-46E5-A0A1-76B91740F853

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 161 Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 258 78 00 Faks: (0312) 258 78 99

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gamze GÜZELGÜN
İstatistikçi

Tarımsal üretimin planlanması uygulamalarının amacına ulaşması ve üniversitelerimiz ile Bakanlığımız işbirliğinin güçlenerek devam etmesi amacıyla üniversitelerimizde yapılan araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) çalışmalarının tarımsal üretimin planlanması ile uyumlu olarak planlanması, ilişkili konularda yapılan ve yapılacak Ar-Ge çalışmalarının Bakanlık merkez birimleri ile İl Tarım ve Orman Müdürlüklerimizle işbirliği halinde yürütülmesi hususlarında;

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Dr. Osman YILDIZ
Bakan a.
Genel Müdür

Ek: Tarımsal Üretim Planlaması El Kitabı (52 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına

Bilgi:

81 İl Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 1244FADC-91A6-46E5-A0A1-76B91740F853

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 161 Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 258 78 00 Faks: (0312) 258 78 99

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gamze GÜZELGÜN
İstatistikçi

TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI

Bu yayın, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.

Tüm yayın hakları T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına aittir.

Kasım 2024

www.tarimorman.gov.tr

TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
1. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI HAZIRLIK SÜRECİ	7
1.1. Üretim Planlamasının Amacı	9
1.2. Yasal Düzenlemeler.....	9
1.2.1. Kanun Değişikliği	9
1.2.2. Yönetmelikler	10
1.3. Paydaş Bilgilendirme ve Kapasite Geliştirme Çalışmaları.....	10
1.3.1. Paydaş Bilgilendirme Çalışmaları	10
1.3.2. Kapasite Geliştirme Çalışmaları	11
1.4. Bakanlık Politikalarıyla Uyum.....	11
1.4.1. Tarımsal Destekler	11
1.4.1.1. Bitkisel Üretim Destekleri	12
1.4.1.2. Hayvansal Üretim Destekleri	14
1.4.1.3. Su Ürünleri Destekleri	15
1.4.2. Hazine Faiz Destekli Tarımsal Krediler	16
1.4.3. Sözleşmeli Üretim	16
1.4.4. Kırsal Kalkınma ve Hibe Programları	18
1.4.5. Kayıtlılığın Artırılması	18
1.4.6. İşlenmeyen Arazilerin Kiraya Verilmesi	19
1.4.7. Tarım Arazilerinin İzinlendirilmesi	19

1.4.8. Tarım Sayımı	19
1.4.9. Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi	20
1.4.10. Eğitim Yayım Faaliyetleri	20
2. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI KARAR SÜRECİ	23
2.1. Üretim Planlaması Kapsam ve Yöntemi	25
2.2. Kurul Kararları	25
2.3. Planlama Kararı	25
2.3.1. Bitkisel Üretim	25
2.3.2. Hayvansal Üretim	27
2.3.3. Su Ürünleri Üretimi	29
3. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI UYGULAMA SÜRECİ	33
3.1. Bitkisel Üretim Planlaması Uygulama Süreci	35
3.1.1. Bitkisel Üretim İzinlerinin Alınması	35
3.1.2. Bitkisel Üretim Planlamasında Kontrol İşlemi	37
3.2. Hayvansal Üretim Planlaması Uygulama Süreci	37
3.2.1. Hayvansal Üretim İzinlerinin Alınması	37
3.3. Su Ürünleri Üretim Planlaması Uygulama Süreci	39
3.3.1. Su Ürünleri Üretim İzinlerinin Alınması	39
4. YAPTIRIMLAR	41
5. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI İLE İLGİLİ MEVZUAT	45

GİRİŞ

Son yıllarda yaşanan küresel iklim değışiklikleri, su kısıtı, hızlı nüfus artışı, pandemi, jeopolitik riskler ve yakın coğrafyamızda yaşanan çatışmalar gıda arz güvenliğinin önemini artırmıştır. Yaşanan bu olumsuzlukların etkisini en aza indirerek gıda arz güvenliğini sağlayabilmek için doğal kaynakların en uygun kullanımını ilke edinen etkin bir planlama süreci zorunlu hâle gelmiştir.

Tarımsal Üretim Planlaması, mevzuat süreciyle başlayıp planların oluşturulması ve bu planların uygulamaya alınması ile uygulama sonrası izleme ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır. Bakanlığın ilgili tüm kurum, kuruluşları ve sektör paydaşlarının katılımıyla teknik, ekonomik ve sosyolojik değerlendirme ve istişarelerle oluşturulan planlama süreci sonrasında uygulama dönemi başlamıştır.

Bu kitapta Tarımsal Üretim Planlaması ile ilgili yasal düzenlemelerin başlangıcından uygulama aşamasına kadar geçen süreç ve bundan sonraki dönemde yapılacaklar ele alınmıştır.

1

TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI

• HAZIRLIK SÜRECİ

1.1. Üretim Planlamasının Amacı

Tarımsal Üretim Planlamasının amacı; üretimde arz fazlası veya eksikliğinin oluşmasının önüne geçmek ve stratejik ürünlerde arz güvenliğinin korunmasını sağlamaktır. Bu doğrultuda ülke ihtiyacına göre asgari ve azami üretim miktarları tespit edilecek, ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında hangi ürün veya ürün gruplarının üretileceği belirlenecektir.

Tarımsal Üretim Planlamasıyla;

- Suyu merkeze alarak iklim değişikliğine uyumlu üretim yapılması,
- Üretimde verim ve kalitenin artırılması,
- Kaynakların etkili kullanılması,
- Verimlilik ve tarımsal hasılda artış sağlanması,
- Üreticilerin yaşadığı pazarlama sorunlarının önüne geçilmesi,
- Üreticilerin refah düzeyinde artış sağlanması,
- Doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımının sağlanması hedeflenmektedir. Böylece üreticimiz korunup güçlendirilirken tarıma dayalı sanayinin ihtiyaç duyduğu ham madde tedarikinde de sürdürülebilirlik sağlanacaktır.

1.2. Yasal Düzenlemeler

Tarımsal Üretim Planlamasının uygulamaya alınması için yapılan yasal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

1.2.1. Kanun Değişikliği

5 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan “7442 Sayılı Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile yapılan değişiklikler:

- 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 7. maddesinde yapılan değişiklik - Tarımsal Üretim Planlaması

- 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 13. maddesinde yapılan değişiklik - Sözleşmeli Üretim
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8. maddesinde yapılan değişiklik - İşlenmeyen Arazilerin Kiralanması

1.2.2. Yönetmelikler

Kanuni düzenlemelerin uygulamaya aktarılması için yapılan yönetmelik çalışmaları;

- 14 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan *Tarımsal Üretim Planlanması Hakkında Yönetmelik*
- 15 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan *Sözleşmeli Üretim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*
- 18 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan *Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) Yönetmelik Değişikliği*
- 28 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan *Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik*
- 22 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan *İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik*
- 29 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan *ÇKS Yönetmelik Değişikliği*

1.3. Paydaş Bilgilendirme ve Kapasite Geliştirme Çalışmaları

1.3.1. Paydaş Bilgilendirmeleri

- Üretim Planlaması Yönetmelik Hazırlık Bölge Toplantıları - Temmuz/Ağustos 2023
- Sözleşmeli Üretim Yönetmelik Hazırlık Bölge Toplantıları - Ağustos 2023

1.3.2. Kapasite Geliştirme Çalışmaları

- İl Müdürlüğü Yöneticilerine Yönelik Eğitim - Kasım/Aralık 2023
- Bakanlık Merkez Birimlerine Yönelik Eğitim - Kasım 2023
- İl Toplantıları - Şubat/Nisan 2024
- İl Teknik Komitelerine Katılım - Nisan 2024
- 81 İl Müdürlüğü ÇKS ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) Sorumluları Eğitimi - Nisan 2024

1.4. Bakanlık Politikalarıyla Uyum

1.4.1. Tarımsal Destekler

Yeni destekleme modeli; hayvansal üretim ve su ürünleri üretimi konularını kapsayan “2024 - 2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karar” (26 Temmuz 2024) ve bitkisel üretimle ilgili konuları içeren “2025 - 2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararları (29 Ağustos 2024) ile yasal zemine oturtulmuştur.

Tarımsal Üretim Planlamasının önemli bir aracı olarak değerlendirdiğimiz tarımsal destekler, aşağıda yer alan ölçütler dikkate alınarak yapılan düzenlemelerle daha etkin bir yapıya kavuşturulmuştur.

- Öngörülebilirlik:
 - Destekler 3 yıllık hazırlanmıştır.
 - Üretim yılı başlamadan açıklanmıştır.
- Sadelik:
 - Amacına ulaşmış bazı destekler kaldırılmıştır.
 - Çiftçilerin başvuru süreçleri kısaltılmıştır.

- Yönlendiricilik:
 - Tarımsal destekler üretim döneminden önce açıklanarak politika ve destekler arasındaki bağ güçlendirilmiştir.
- Özendiricilik:
 - Verimli ve kaliteli üretim teşvik edilmiştir.
- Pozitif ayrımcılık:
 - Hayvancılık desteklerinde kadınlara, gençlere, aile işletmelerine ve birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere ilave destek verilmiştir.

1.4.1.1. Bitkisel Üretim Destekleri

- Temel girdi maliyetlerine göre ürünler kategorilere ayrılmış ve her kategori için destek katsayısı belirlenmiştir.
- 2025 üretim yılı için destek katsayı değeri dekara 244 TL olarak hesaplanmıştır.
- Birim destek katsayı değeri her yıl mazot ve gübre fiyatlarındaki artış oranları dikkate alınarak güncellenecektir.
- Bitkisel üretim destekleri; Temel Üretim, Planlı Üretim ve Üretimi Geliştirme Desteği olarak 3 gruba ayrılmıştır.

Temel Destek: Planlama kapsamındaki ürünleri havzasında yetiştiren üreticilerimiz ile planlama kapsamı dışındaki diğer ürünleri üreten ÇKS'ye kayıtlı tüm çiftçilerimize ödenecektir. Temel destek kapsamında üretim sürecinde kullanılan mazot maliyetinin ortalama %50'si ve gübre ortalama maliyetinin %25'i karşılanacaktır.

Temel Destek Kategorileri, Ürünleri ve Destek Katsayıları

Kategoriler	Ürünler	Destek Katsayısı
1. Kategori	Aspir, Mercimek, Mısır (dane), Nohut, Patates, Soğan (kuru), Birinci grup yem bitkileri, Diğer ürünler	1,0
2. Kategori	Arpa, Buğday, Çavdar, Triticale, Yulaf, İkinci grup yem bitkileri	1,3
3. Kategori	Ayçiçeği (yağlık), Fındık, Kolza (kanola), Fasulye (kuru), Soya, Çay	1,5
4. Kategori	Çeltik, Pamuk (kütü)	2,25

Planlı Üretim Destekleri: Planlama kapsamındaki ürünleri (13 stratejik ürün + yem bitkileri), havzasında üreten üreticilere temel desteğe ilave olarak ödenecektir. Bu destek kapsamında mazot maliyetinin %100'ü, gübre maliyetinin %50'si karşılanacaktır.

Planlı Üretim Desteği Kategorileri, Ürünleri ve Destek Katsayıları

Kategoriler	Ürünler	Destek Katsayısı
1. Kategori	Aspir, Mercimek, Mısır (dane), Nohut, Patates, Soğan (kuru), Birinci grup yem bitkileri	1,0
2. Kategori	Arpa, Buğday, İkinci grup yem bitkileri	1,3
3. Kategori	Ayçiçeği (yağlık), Kolza (kanola), Fasulye (kuru), Soya	1,5
4. Kategori	Pamuk (kütü)	2,25

- Yer altı su kısıtının bulunduğu yerlerde planlı üretime ve münavebeye uygun üretim yapan üreticilerimizin mazot ve gübre maliyetinin tamamı karşılanacaktır.
- Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu tarafından süt havzası olarak belirlenen illerde yem bitkisi üreten çiftçilere ilave planlı üretim desteği verilecektir.
- Kamu tarafından ıslah edilen yerli ve millî sertifikalı tohumla üretim yapan çiftçilere ilave destek verilecektir.

Üretimi Geliştirme Destekleri: Verim ve kaliteyi artırmak amacıyla;

- Sertifikalı tohum/fidan kullanım desteği,
- Organik ve iyi tarım uygulamaları desteği,
- Katı organik organomineral gübre desteği verilecektir.

1.4.1.2. Hayvansal Üretim Destekleri

Temel Hayvancılık Destekleri ve Ürün Geliştirme Destekleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır:

Temel Hayvancılık Destekleri; büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, arıcılık ve ipek böcekçiliği faaliyetlerini,

Ürün Geliştirme Destekleri; çiğ süt, besilik erkek sığır (karkas) ve tiftik üretimini kapsamaktadır.

Her bir destek için temel destek tutarı belirlenmiştir.

2024 yılı için belirlenen temel destek tutarları:

- Buzağı ve malaklar için 1.000 TL/baş,
- Kuzu ve oğlaklar için 200 TL/baş,
- Arıcılık için üretici/yetiştirici örgütlerine üye üreticilere 100 TL/kovan, üye olmayanlara 80 TL/kovan,
- İpekböceği için 1.000 TL/kg,

- Besilik erkek sığır (karkas) için 500 TL/baş ve tiftik üretimi için 80 TL/kg'dır.
- Temel destek birim tutarları ve katsayılar her yıl yeniden belirlenecektir.
- *Yönlendiricilik* ve *özendiricilik* ilkelerini yerine getiren üretici ve yetiştiriciler ilave destekten yararlanacaktır.
 - Aile işletmelerine, kadın/genç yetiştiriciler ile birinci derece tarımsal amaçlı örgütlerin üyelerine/ortaklarına,
 - Üretim Planlaması kapsamında süt ve besi havzası olarak belirlenen illerde bulunan yetiştiricilere,
 - Hastalıktan ari işletmelere,
 - AB onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip işletmelere,
 - Suni tohumlama, soy kütüğü, sütünü kendi tankında soğutma, karkas ağırlığı gibi ölçütleri sağlayan yetiştiricilere temel destekle birlikte ilave destek verilecektir.
- Küçükbaş destekleri ilk defa kuzu ve oğlaklar için ödenecektir.
- Bakanlık kayıt sistemlerine kayıtlı olan, Cumhurbaşkanlığı Kararı ve Uygulama Esasları Tebliği'nde belirtilen koşulları yerine getiren çiftçilerimiz desteklerden yararlanacaktır.

1.4.1.3. Su Ürünleri Destekleri

- Su ürünleri yetiştiriciliği kapsamında proje kapasitesi 50 ton/yıl ve altı olan, kapalı devre üretim yapan, üretici birliğine üye olan ve birinci derece tarımsal amaçlı örgüte üye olan işletmelere temel destek tutarına ilave teknik ölçüt desteği verilecektir.
- İç sularda faaliyet gösteren balıkçı gemilerinin tamamı ile denizlerde faaliyet gösteren 12 metreden küçük boylardaki balıkçı gemilerine verilen avcılık desteği %43 ile %100 arasında artırılabilecektir.
- Küçük ölçekli balıkçılık desteği, balıkçı gemisi sahibi veya ortağı kadınlara %35 daha fazla ödenecektir.

1.4.2. Hazine Faiz Destekli Tarımsal Krediler

Üreticilerin finansman ihtiyacının uygun koşullarda karşılanmasına yönelik Ziraat Katılım Bankası AŞ, T.C. Ziraat Bankası AŞ ve Tarım Kredi Kooperatiflerince kullandırılan hazine faiz/kâr payı destekli krediler; Tarımsal Üretim Planlamasını yönlendirmek ve teşvik etmek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

2024-2026 yıllarını kapsayan Ziraat Katılım Bankası AŞ, T.C. Ziraat Bankası AŞ ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair *Hazine Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi* kullandırılmasına ilişkin 8038 ve 8039 sayılı *Cumhurbaşkanı Kararlarında* Üretim Planlamasını teşvik etmek için önemli avantajlar sağlanmıştır.

Kredi/finansman kullandırmalarında Üretim Planlaması kapsamında üretim yapan üreticilere;

- Sütçü kombine sığır yetiştiriciliği, büyükbaş hayvan besiciliği, küçükbaş hayvancılık, kanatlı sektörü, su ürünleri sektörü, temel hayvansal üretim (300 bin TL üzeri),
- Yem bitkisi üretimi, meyve yetiştiriciliği ve bağcılık, temel bitkisel üretim (300 bin TL üzeri),
- Sözleşmeli üretim için belirlenen standart indirim oranlarına ilave olarak %20 oranında faiz/kâr payı indirimi uygulanabilecektir.

Hazine Faiz Destekli Tarımsal Kredilerden yararlanılabilmesi için 2024/15 No.lu *Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği* ile Tarımsal Üretim Planlaması Kurulu tarafından belirlenen Üretim Planlaması ile ilgili koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir.

1.4.3. Sözleşmeli Üretim

Tarımsal Üretim Planlamasının önemli araçlarından biri olan sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yeni düzenlemeler uygulamaya konulmuştur.

Bu düzenlemelerle;

- Tip sözleşmeler ile uygulamada birliktelik sağlanması,
- Kayıt sistemi ile etkin izleme ve değerlendirme yapılması,
- Sigorta ile tarafların risklerinin en aza indirilmesi,
- Arabuluculuk sistemi ile anlaşmazlıkların hızlı ve etkin çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır.

Bitkisel ürünler, hayvansal ürünler ve su ürünleri başlıklarında 13 adet tip sözleşme hazırlanmış ve Bakanlığın internet sitesinde yayınlanmıştır. Tip sözleşmeler;

Bitkisel üretim kapsamında:

- Bireysel Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Tarımsal Amaçlı Örgüt Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Üretici Grubu Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Bireysel Tohumculuk Tohumluk Tip Sözleşmesi
- Yetiştirici Grubu Tohumluk Tip Sözleşmesi

Hayvansal üretim kapsamında:

- Çiğ Süt Üretim Tip Sözleşmesi
- Tarımsal Amaçlı Örgüt Aracılığı ile Yapılan Çiğ Süt Üretim Sözleşmesi
- Gövde Karkas Et Üretim Tip Sözleşmesi
- Kasaplık Canlı Hayvan Üretim Tip Sözleşmesi
- Etlik Kanatlı Hayvan Üretim Tip Sözleşmesi
- Arı Ürünleri Üretim Tip Sözleşmesi
- Tiftik Üretim Tip Sözleşmesi

Su ürünleri üretimi kapsamında:

- Su Ürünleri Yetiştiriciliği Tip Sözleşmesi
Sözleşmeli Üretim ile Sağlanan Avantajlar
- Sözleşmeli üretim kapsamında hazine destekli kredilerde;
 - Üreticilere %15 ilave faiz indirimi,
 - Üretim yaptıran gerçek/tüzel kişilere %50 faiz indirimli 200 milyon TL üst limitli kredi sağlanacaktır.
- Tarım sigortası kapsamında;
 - Poliçede %5 indirim uygulanacaktır.
 - Hayvan hayat sigortalarında dar kapsamlı sigorta iki alternatifli olarak değiştirilmiş olup tüm sürü ya da sadece sağmallar için sigorta yapılabilecektir.

1.4.4. Kırsal Kalkınma ve Hibe Programları

- Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programı ile Üretim Planlaması ölçütleri uyumlu hâle getirilmiştir.
- Su kısıtı olan illerde büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde yeni tesis yapımı, hibe desteği kapsamından çıkarılmıştır.
- Yatırımlarda Üretim Planlaması gelişim bölgelerine öncelik verilmiştir.
- Kadınlara, gençlere ve tarımsal amaçlı örgütlere pozitif ayrımcılık yapılmıştır.
- Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerindeki başvurulara öncelik verilmiştir.

1.4.5. Kayıtlılığın Artırılması

Tam ve güvenilir verinin sağlanması ve ÇKS'ye kayıtlılık oranının artırılması için e-Devlet ile başvuru süreç ve şartları kolaylaştırılmış ve fiilen üretim yapılan alanların *Taahhütname Belgesi* ile mülkiyetten bağımsız olarak kaydedi-

lebilmesi imkânı getirilmiştir. Bu sayede mülkiyet ve mirasçılık sorunları nedeniyle kaydı yapılamayan alanların kayıt altına alınması mümkün olmuştur.

ÇKS'de yapılan bu düzenlemeler ile kayıtlı alan ve çiftçi sayısında önemli ölçüde artış sağlanmıştır.

ÇKS'ye kayıtlı olmayan ama üretim yapılan alanlar da uzaktan algılama, CBS ve yerinde tespit yöntemi ile kayıt altına alınacaktır.

1.4.6. İşlenmeyen Arazilerin Kiraya Verilmesi

22 Ağustos 2024 tarihli *"İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik"* hükümlerine göre 2024 ve 2025 üretim yıllarına ait işlenmeyen tarım arazileri tespit edilerek 2026 üretim yılı başlangıcında bu alanların kiralama süreci başlatılacaktır.

Bu kapsamda mülkiyeti gerçek ve tüzel kişilere ait olan ve üst üste 2 yıl işlenmeyen tarım arazileri rayiç bedelden aşağı olmayacak ve kira bedeli maliyetlere ödenecek şekilde yıllık olarak kiralanacaktır.

1.4.7. Tarım Arazilerinin İzinlendirilmesi

Tarım arazilerinin tarım dışı kullanım talepleri 5403 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu kapsamda başta büyük ova statüsündeki alanlar olmak üzere arazi izinlendirmelerinde ve tarımsal yapı izinlerinde bu kanunlara ek olarak Tarımsal Üretim Planlaması ölçütleri de uygulanmaktadır.

Ayrıca arazi kullanım planlaması kapsamında 1/25.000'lik haritalar hazırlanmış olup 1/5.000'lik haritalar için çalışmalar devam etmektedir.

1.4.8. Tarım Sayımı

Veriye dayalı bir planlama sürecinin işletilmesi ve politikaların belirlenmesi için tarımsal veri ekosisteminin iyileştirilmesi kapsamında tarım sayımı yapılacaktır.

22 Eylül 2023 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile Bakanlığımız arasında yapılan protokol kapsamında 2025 yılında tarım sayımı sürecinin başlatılacağı kararı alınmıştır.

1.4.9. Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi

Derecelendirme çalışmalarıyla tarımsal amaçlı örgütlerin kurumsal yapısının güçlendirilmesi ve etkinliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Objektif puanlama ölçütlerine göre 60 puan ve üzeri alan tarımsal amaçlı örgütlere Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi verilmektedir. Birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere daha fazla destek verilecek, ilave faiz indirimli kredi sağlanacak ve projelerde pozitif ayrımcılık yapılacaktır. 2024 yılı için 105 tarımsal amaçlı örgüt, Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi almaya hak kazanmıştır.

1.4.10. Eğitim Yayın Faaliyetleri

Tarımsal Üretim Planlaması ile ilgili yapılan çalışmaların uygulamaya konması ve başarılı bir şekilde yürütülmesi için sürecin tüm paydaşlara ve çiftçilere doğru bir şekilde aktarılması oldukça önemlidir. Bu kapsamda Bakanlıkça;

- Paydaş ve çiftçi toplantıları düzenlenmesi,
- Görsel, basılı yayın ve medya içeriklerinin hazırlanması,
- Kapasite geliştirme faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi çalışmaları yapılmaktadır.

2. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI KARAR SÜRECİ

2.1. Üretim Planlaması Kapsam ve Yöntemi

Bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretimi konularında üç yıllık üretim sürecini kapsayan planlar her yıl güncellenerek yapılmaktadır. Planlama, işletme veya havza bazında gerçekleştirilmektedir. Ürün veya ürün grupları belirlenerek asgari ve azami miktarlar tespit edilmektedir.

81 ilde kurulan teknik komiteler tarafından hazırlanan üretim planları, Bakanlık merkezde oluşturulan Planlama Kurulu tarafından incelenip nihai karar verilerek Bakan oluru ile uygulamaya alınmaktadır.

Bitkisel Üretim Planlaması havza bazında yapılmaktadır. Havza ve ürün eşleştirmeleri Kurul Kararı ile belirlenip Bakan onayı ve Cumhurbaşkanı Kararı ile ilan edilmektedir.

2.2. Kurul Kararları

Yönetmelik yayımlandıktan sonra alınan Kurul Kararları ve konuları aşağıda yer almaktadır:

- 28/09/2023 tarihli 2023/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – %6 Eğitim Kararı
- 24/04/2024 tarihli 2024/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Hayvansal Üretim Planlaması Kararı
- 24/04/2024 tarihli 2024/2 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Su Ürünleri Üretim Planlaması Kararı
- 26/07/2024 tarihli 2024/3 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması Kararı

2.3. Planlama Kararları

2.3.1. Bitkisel Üretim

2025-2027 üretim yıllarında uygulanacak *Bitkisel Üretim Planlaması*; 26.07.2024 tarihinde alınan Kurul Kararı ile 01.09.2024 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

Bitkisel üretim kapsamında alınan Kurul Kararları;

- Yeni meyve bahçesi tesisi kuralları,
- Havza ve havza ürün desenleri,
- Havzalarda uygulanacak münavebe ölçütleri,
- Su kısıtı olan havzalarda uygulanacak ilave ölçütler,
- Planlama kapsamına alınan ürünlerin ülke bazında asgari ve azami miktarlarının belirlenmesi gibi konuları içermektedir.

Bu kapsamda alınan Kurul Kararları ve uygulanacak ölçütlere aşağıda yer verilmiştir:

- 28/09/2023 tarihli 2023/1 No.lu Karar kapsamında 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren ormandan tahsis edilen ağaçlandırma alanları ile 5403 sayılı Kanun'da belirtilen dikili tarım arazilerinde asgari tarımsal arazi büyüklüğü altında kalan alanlar hariç olmak üzere eğimi %6'nın altında olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine izin verilmeyecektir.
- Planlama kapsamında havzalar ve bu havzalarda üretilecek olan 13 ürün ve 1 ürün grubu belirlenmiştir. Bu ürünler; buğday, arpa, mısır (dane), nohut, fasulye (kuru), mercimek, ayçiçeği (yağlık), pamuk, soya, aspir, kolza (kanola), patates, soğan (kuru) ve yem bitkilerinden oluşmaktadır.
- *Havza Ürün Deseni* Listesi 8859 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 29 Ağustos 2024 tarihinde ilan edilmiştir.
- Planlama kapsamına alınan ürünler Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ilan edilen havza ürün deseninde yer alıyorsa bunların üretimine izni verilecek, yer almıyorsa üretimine izin verilmeyecektir.
- Planlama kapsamına alınmayan ürünler (yeni tesis edilecek meyve bahçeleri hariç olmak üzere) izinlendirme işlemine tabi tutulmayacaktır.

Bitkisel Üretim Münavebe Kuralları

- Tarımsal yer altı su kısıtı olmayan havzalarda 2024 üretim yılı ÇKS'de kayıtlı son üründen başlamak üzere sulu ve kuru tarım arazilerinde aynı ürünün art arda üç defa ekilmesine izin verilmemesine,

- Tarımsal yer altı su kısıtı olan

Aksaray: Eski, Gülağaç, Güzelyurt, Merkez, Sultanhanı

Ankara: Bala, Haymana, Gölbaşı, Şereflikoçhisar

Eskişehir: Alpu, Beylikova, Çifteler, Mahmudiye, Mihalicçık, Sivrihisar

Hatay: Kumlu, Reyhanlı

Karaman: Ayrancı, Kâzımkarabekir, Merkez

Kırşehir: Boztepe, Mucur

Konya: Akören, Akşehir, Altınekin, Cihanbeyli, Çumra, Derbent, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Güneysınır, Halkapınar, Kadınhanı, Karapınar, Karatay, Kulu, Meram, Sarayönü, Selçuklu, Tuzlukçu

Mardin: Artuklu, Derik, Kızıltepe

Nevşehir: Acıgöl, Derinkuyu, Gülşehir

Niğde: Altınhisar, Bor, Çiftlik, Merkez

Sanlıurfa: Viranşehir havzalarında 2024 üretim yılı ÇKS'de kayıtlı son ürün-den başlamak üzere;

- Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması amacıyla ikinci ürün olarak mısır (dane/silaj) ekimine izin verilmemesine,
- Sulu tarım arazilerinde aynı ürünün art arda üç defa ekilmesine izin verilmemesine ve en az dörtlü münavebe uygulanmasına,
- Dörtlü münavebe uygulamasında münavebeye girmesi hâlinde mısır ve patates ürünlerinin münavebede bir defa yer almasına karar verilmiştir.

2.3.2. Hayvansal Üretim

2024-2026 yıllarını kapsayan *Hayvansal Üretim Planlaması*; 24 Nisan 2024 tarihinde alınan Kurul Kararı ile kabul edilerek 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren resmî olarak uygulamaya konulmuştur. Kabul edilen Karar'a göre kırmızı et, çiğ süt, beyaz et ve yumurta Üretim Planlaması kapsamına alınmıştır.

Büyükbaş Hayvancılık:

Su kısıtı olan il/ilçelerde;

- Yeni büyükbaş hayvancılık işletmelerinin açılmasına izin verilmeyecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmeler herhangi bir kısıta uğramadan üretime devam edecektir.
- Atıl durumda olan işletmelerin fiilen bulunduğu yerde kalmak şartı ile aktif hâle geçmesi durumunda üretim izni verilecektir.
- Mevcut işletmelerin devir işlemleri devam edecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmelerinin fiili boş kapasitelerinin kapasite raporu-na göre artırılmasına izin verilecektir.

Planlama bölgesi illeri ve diğer illerde;

Planlama bölgesi illeri ve diğer illerde Bakanlık kayıt sistemi olan Hayvan Bilgi Sistemine (HBS) yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecek, planlama bölgesi illeri desteklemelerde ve kredilendirmelerde önceliklendirilecektir.

Hayvansal Üretimde Planlama Ürünleri ve Bölgeleri

Faaliyet	Planlama Bölgeleri
Süt Hayvancılığı	Çorum, Amasya, Tokat, Elâzığ, Erzurum, Erzincan, Tunceli, Bingöl, Bitlis, Muş
Besi Hayvancılığı	Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Şırnak, Tunceli, Van
Kanatlı Eti Üretimi	Adana, Adıyaman, Amasya, Bingöl, Çorum, Elâzığ, Gaziantep, Giresun, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Osmaniye, Samsun, Sinop, Tokat

Küçükbaş Hayvancılık:

Tüm ülke planlı üretim bölgesi olarak belirlenecek ve yeni yatırımlar desteklenecektir.

Kanatlı Yetiştiriciliği:

Broiler Yetiştiriciliği:

- Planlama bölgesi illerinde yeni işletme kurulumları ile eski işletmelerin modernizasyonuna hibe ve teşvik verilecektir.
- Diğer illerde işletme kurulumlarına devam edilecektir.

Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği:

81 ilde yumurtacı tavuk işletme kurulumlarına devam edilecektir. Yumurtacı tavuk yetiştiriciliğinde planlama bölgesi illeri bulunmamaktadır.

Zatî İhtiyaçlar:

Ailelerin zatî ihtiyaçlarının karşılanmasında tüm illerde geçerli olmak üzere;

- Büyükbaş hayvancılıkta 5 başa kadar (5 baş dâhil),
- Küçükbaş hayvancılıkta 25 başa kadar (25 baş dâhil),
- Kanatlı hayvancılığında ise 250 adede kadar (250 adet dâhil) ölçekteki hayvancılık işletmelerinin Üretim Planlaması kapsamı dışında tutulmasına karar verilmiştir.

2.3.3. Su Ürünleri Üretimi

- 2024 - 2026 yıllarını kapsayan *Su Ürünleri Üretim Planlaması*, 24 Nisan 2024 tarihinde alınan Kurul Kararı ile kabul edilerek 1 Ocak 2024 tarihinde resmî olarak uygulamaya konulmuştur.
- Avcılık ve yetiştiricilik alanlarında Üretim Planlaması yapılarak bu alanlardaki asgari - azami üretim miktarları belirlenmiştir.

Avcılık Planlaması:

- Hamsi, mavi yüzgeçli orkinos, beyaz kum midyesi, deniz patlıcanı, yılan balığı, inci kefalı, tıbbi sülük avcılığı planlama kapsamına alınmıştır.

Planlama Kapsamındaki Türlerin Avcılık Sezonları ve Miktarları

Planlamaya Esas Avcılık Deniz Ürünü	Bölge	Avlanılacak Maksimum Miktar (Ton)	2024-2025 Yılı Planlama Uygulama Tarihi
Hamsi	Kara-deniz, Marmara ve Ege Denizi	400.000	1 Eylül 2024 - 14 Nisan 2025
Beyaz Kum Midyesi	Batı Karadeniz	30.000	1 Eylül 2024 - 14 Nisan 2025
Deniz Patlıcanı	Ege Denizi	2.500	1 Kasım 2024 - 14 Nisan 2025
Yılan Balığı	Ege ve Akdeniz Bölgesi	280	1 Ekim 2024 - 31 Mart 2025
İnci Kefali	Van Gölü	10.000	16 Temmuz 2025 - 14 Nisan 2026
Tıbbi Sülük	Tüm İç Sular	2,5	1 Eylül 2024 - 14 Mart 2025
Mavi Yüzgeçli Orkinos	Akdeniz	2.600	15 Mayıs - 30 Haziran 2025

Yetiştiricilik Planlaması:

- Üretim süreci, o yıla ait 1 Ocak - 31 Aralık tarihleri arasında gerçekleşen üretim faaliyetini kapsar.
- Planlama kapsamına levrek, çipura, Türk somonu, Akdeniz midyesi alınmıştır.

- Su ürünlerinde;
 - Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Mersin ve Muğla'da çipura yetiştiriciliği,
 - Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Mersin, Muğla, Ordu, Rize, Samsun ve Trabzon'da levrek yetiştiriciliği,
 - Artvin, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Trabzon ve Rize'de Türk somonu yetiştiriciliği,
 - Balıkesir, Bursa, Çanakkale, İzmir, Muğla, Sinop ve Yalova'da Akdeniz midyesi yetiştiriciliği planlama kapsamına alınmıştır.

3. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI UYGULAMA SÜRECİ

3.1. Bitkisel Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.1.1. Bitkisel Üretim İzinlerinin Alınması

Üretim izinleri ÇKS başvurularıyla birlikte yapılacaktır. Bu kapsamda;

- Her bir havzanın kendi havza ürün desenine uygunluğu, 2024 üretim yılındaki parselde yer alan ürün dikkate alınarak münavebe ölçütlerine uygunluğu ve yeni meyve bahçesi tesisleri için %6 eğim ölçütlerine uygunluğu kontrol edilecektir.
- Farklı havzalarda (il/ilçede) arazisi bulunan çiftçilerin ÇKS başvuruları her havza için belirtilen ölçüte göre ayrı ayrı değerlendirilecektir.
- Üretim Planlamasına uygun olmayan ürün ile çiftçi devam etmek istiyorsa ÇKS Yönetmelik ekinde yer alan EK-8 *Planlı Üretim Bildirim Formu* düzenlenerek çiftçiye tebligat yapılacaktır.
- ÇKS başvurularının e-Devlet üzerinden yapılması hâlinde Üretim Planlaması kontrolü ve tebligat, sistem tarafından yapılacaktır.
- Planlama kapsamında havza bazında belirlenen ürünlerin havzası dışında üretilmesine izin verilmeyecektir.

Eğimi %6'dan daha az olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren izin verilmeyecektir. Ancak *Tarımsal Üretim Planlaması Hakkında Yönetmelik*'in 13. maddesinin üçüncü bendi a ve b fıkrasında belirtilen durumlar için yeni bahçe tesisine izin verilecek, %6 eğim ölçütüne bakılmayacaktır.

Yönetmelik'in 13. maddesinin dördüncü fıkrasında "Yeni bahçe tesisi kurma koşullarını sağlaması hâlinde, TÜİK kayıtlarında son yıla ait yeterlilik oranı %150 ve üzeri olan ürünler için Kurul'un aksine bir kararı olmadığı müddetçe bahçe tesisine izin verilmeyecektir. Kurul, bu maddenin 3. fıkrasında belirtilen şartlar ve ihracat durumunu da değerlendirerek ürün veya ürün grupları ile

havza veya işletme bazında yeni bahçe tesisine izin verebilecektir. TÜİK tarafından portakal, greyfurt, limon, mandarin, kayısı, incir ve fındıkta son yıla ait yeterlilik oranları %150 ve üzeri olarak ilan edilmiştir.

Bu kapsamda yeni bahçe tesisi kurma koşullarına sahip olması hâlinde;

- Portakalda yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilecektir.
- Greyfurtta yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilecektir.
- Limonda yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek yeniden tesis edilmesinde erkenci çeşitlere izin verilmeyecek, depolamaya uygun olan ve pazarlama döneminin uzatılmasını sağlayacak diğer çeşitlere izin verilecektir.
- Mandarinde yeni bahçe tesisine ve mevcut mandarin bahçesinin sökülerek yeniden tesisinde geç dönem olgunlaşan çeşitlere izin verilmeyecek bu çeşitler dışında kalan diğer çeşitlere izin verilecektir.
- Ülkemize önemli ölçüde döviz girdisi sağlayan kayısıda (taze ve kuru olarak) iç ve dış pazar sorunu yaşanmadığı için yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilecektir.
- Ülkemize önemli ölçüde döviz girdisi sağlayan incirde (taze ve kuru olarak) iç ve dış pazar sorunu yaşanmadığı için yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilecektir.
- Fındık bahçe tesislerinin *Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik*'in 20. maddesi birinci fıkrası kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir.
- Kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortakları, belediyeler ve il özel idareleri bitkisel üretime yönelik proje veya uygulamalarında Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik hükümlerine tabidir.

3.1.2. Bitkisel Üretim Planlamasında Kontrol İşlemi

- ÇKS başvuruları alındıktan ve veri girişleri yapıldıktan sonra çiftçi beyanlarının doğruluğu bir program dâhilinde kontrol edilecektir.
- Kontrol programları Bakanlık tarafından belirlenecek; kontroller parsel bazında CBS, uzaktan algılama ve yerinde kontrollerle yapılacaktır.
- Başvuruya uygun olmayan parsel tespit edildiğinde *Tarımsal Üretim Planlanması Hakkında Yönetmelik* hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

3.2. Hayvansal Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.2.1. Hayvansal Üretim İzinlerinin Alınması

Hayvansal üretimde planlama kapsamına alınan üretim faaliyetleri için her bir faaliyet kendi kayıt sistemine kayıt edilirken izinlendirme işlemi yapılacaktır.

Büyükbaş Hayvancılık:

Tarımsal yer altı su kısıtı olan il/ilçelerde;

- Yeni büyükbaş işletme kurulumuna izin verilmeyecektir.
- Atıl durumda olan büyükbaş işletmelerin fiilen bulunduğu yerde kalmak şartı ile aktifleştirilmesi durumunda üretim izni verilecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmeler herhangi bir kısıta uğramadan üretime devam edecek ve işletmelerde fiili olarak boş bulunan kapasiteye göre yeni hayvan girişine izin verilecektir.

Tarımsal yer altı su kısıtı olmayan il/ilçelerde; üretim izinlerinin verilmesine ve HBS'ye yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecektir.

Küçükbaş Hayvancılık:

Tüm iller planlı üretim bölgesi olarak belirlenmiştir. Küçükbaş hayvancılık yapmak isteyen üreticilerin hepsine üretim izinleri verilecektir.

Kanatlı Yetiştiriciliği:Broiler Yetiştiriciliği:

- Planlı üretim bölgesi olarak belirlenen Adana, Adıyaman, Amasya, Bingöl, Çorum, Elâzığ, Gaziantep, Giresun, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Osmaniye, Samsun, Sinop ve Tokat'ta üretim izinlerinin verilmesi önceliklendirilecektir.
- Diğer illerde üretim izinlerinin verilmesine ve HBS'ye yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecektir.

Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği:

81 ilde yumurtacı tavuk işletmelerine yönelik üretim izinlerinin verilmesine devam edilecektir.

Zatî İhtiyaç:

- Büyükbaş hayvancılıkta 5 başa (5 baş dâhil),
- Küçükbaş hayvancılıkta 25 başa (25 baş dâhil),
- Kanatlı yetiştiriciliğinde ise 250 adede (250 adet dâhil) kadar ölçeğe sahip olan hayvancılık işletmeleri Üretim Planlaması kapsamı dışında tutulacaktır.
- Uygun olmayan başvurulara izin verilmeyecek olup bunun tespiti hâlinde *Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik* hükümlerine göre işlem yapılacaktır.
- Üretim izni 15 gün içinde İl/ilçe Müdürlüğü tarafından değerlendirilerek ilgililere bildirilecektir.
- Hayvancılık işletmeleri İl/ilçe Müdürlüklerince programlı aşı çalışmaları dönemlerinde denetlenecektir.
- İl/ilçe Müdürlüğü, Yönetmelik hükümlerine aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen üreticilere uygulanacak gerekli işlemlerin yapılmasını sağlayacak ve idari yaptırımlara esas hesaplamaları yapacaktır.

3.3.Su Ürünleri Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.3.1. Su Ürünleri Üretim İzinlerinin Alınması

Su ürünleri üretimi planlaması avcılık ve yetiştiricilik olmak üzere iki ayrı başlıkta yapılmaktadır. Planlama kapsamına alınan türler ve bu türlerin avcılığına veya yetiştiriciliğine ilişkin izinler kendi başlıkları altındaki mevzuatlara göre yapılmaktadır.

- Yeni kurulacak olan yetiştiricilik işletmeleri ile mevcut işletmelerdeki proje değişiklikleri için yapılan üretim izni başvuruları 29/6/2004 tarihli ve 25507 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan *Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği* kapsamında yürütülmektedir.
- Balıkçı gemisi yetkilileri tarafından yapılacak üretim izni başvuruları 10/3/1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan *Su Ürünleri Yönetmeliği* kapsamında yürütülmektedir.
- Üretim Planlaması uygulanan tesisler, Üretim Planlamasını hazırlayarak İl/İlçe Müdürlüğüne dilekçeyle başvuracaklardır. İl/İlçe Müdürlüğü tarafından talepler değerlendirilerek 15 gün içinde karara bağlanacak ve ilgilie bildirilecektir.
- Balıkçı ve balıkçı gemileri ile yetiştiricilik tesislerinin Üretim Planlaması kapsamındaki faaliyetleri; İl/İlçe Müdürlüklerince, Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemleri ile kontrol edilecektir.
- Avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerine yönelik yapılacak rutin kontrol ve denetim faaliyetlerinde, Üretim Planlaması kapsamındaki hususlar da ayrıca denetlenecektir.

4. YAPTIRIMLAR

Tarımsal Üretim Planlaması kapsamında Bakanlığın belirlediği kurallara uymayan çiftçilere aşağıdaki yaptırımlar uygulanacaktır:

- Bakanlıkça belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce planlamaya uymadığı tespit edilen çiftçiler, İl/İlçe Müdürlükleri tarafından 12 ay içinde planlamaya uygun üretim yapmaları konusunda yazılı olarak (Tebliğat Formu ile) uyarılacaktır.
- Uyarıldığı tarihi takip eden 12'nci ayın sonunda uygun olmayan faaliyete devam eden çiftçiler, 5 yıl süre ile Bakanlığın hiçbir destekleme programından yararlanamayacaktır. Bu kararla ilgili gerekli bilgi ve belgeler İl/İlçe Müdürlüğü tarafından düzenlenerek mahallî mülki amire sunulacaktır.
- Yazılı olarak uyarılan, 5 yıl süreyle destekleme programından yararlanamaz kararı verilen ancak bir sonraki takvim yılında da planlamaya aykırı faaliyetine devam eden çiftçilere, üretimini yaptığı ürün veya ürün grubuna göre elde edeceği yıllık brüt hasılasının %1'inden 5'ine kadar idari para cezası uygulanacaktır. İl/İlçe Müdürlüğü tarafından idari para cezası uygulanması için gerekli bilgi ve belgeler düzenlenerek mahallî mülki amire sunulacaktır.
- Eğer söz konusu üretim faaliyeti çok yıllık ise yazılı uyarı ve destekleme programından yararlandırılmama işlemleri tesis edilmesine rağmen çiftçi bu üretimine devam ediyorsa aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen her yıl için bu faaliyetten elde edeceği yıllık brüt hasılasının %1'inden 5'ine kadar idari para cezası uygulanacaktır.
- 5488 sayılı Tarım Kanunu kapsamındaki idari yaptırımlar, kabahate konu ürünün yetiştirildiği işletmenin bulunduğu mahallî mülki amir tarafından uygulanacaktır.
- İdari para cezası tutarının hesaplanmasında çiftçinin üretim yaptığı ürün veya ürün grubuna ait TÜİK tarafından yayımlanan il geneline ait o yılın ortalama verimi ile üretici satış fiyatı dikkate alınarak brüt hâsıla hesaplanacaktır. TÜİK tarafından verim ve fiyatı yayımlanmayan ürünlerin verim miktarı ile üretici satış fiyatı İl Müdürlüğü tarafından havza bazında belirlenecektir.

5. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI İLE İLGİLİ MEVZUAT

No	Kanun/Yönetmelik/Tebliğ/Karar
1	7442 sayılı Orman Kanunu (5 Nisan 2023 tarihli değişiklik)
2	5488 sayılı Tarım Kanunu (5 Nisan 2023 tarihli değişiklik)
3	5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (5 Nisan 2023 tarihli değişiklik)
4	10 Mart 1995 tarihinde yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği (22223 sayılı Resmî Gazete)
5	29 Haziran 2004 tarihinde yayımlanan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği (25507 sayılı Resmî Gazete)
6	14 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik (32309 sayılı Resmî Gazete)
7	15 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (32310 sayılı Resmî Gazete)
8	18 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) Yönetmelik Değişikliği (32373 sayılı Resmî Gazete)
9	28 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik (32383 sayılı Resmî Gazete)
10	22 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik (32640 sayılı Resmî Gazete)
11	29 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan ÇKS Yönetmelik Değişikliği (32647 sayılı Resmî Gazete)

12	1 Mayıs 2024 tarihli 2024/15 No.lu Karar Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (32533 sayılı Resmî Gazete)
13	28 Eylül 2023 tarihli 2023/1 No.lu Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu Kararı – %6 Eğitim Kararı
14	29 Aralık 2023 tarihli 8038 sayılı Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Tarafından Tarımsal Üretime Dair Hazine Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı
15	29 Aralık 2023 tarihli 8039 sayılı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı
16	24 Nisan 2024 tarihli 2024/1 No.lu Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu Kararı – Hayvansal Üretim Planlaması Kararı
17	24 Nisan 2024 tarihli 2024/2 No.lu Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu Kararı – Su Ürünleri Üretim Planlaması Kararı
18	26 Temmuz 2024 tarihli 2024/3 No.lu Tarımsal Üretim Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması Kararı
19	26 Temmuz 2024 tarihli 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı (5488 sayılı Tarım Kanunu)
20	29 Ağustos 2024 tarihli 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararları (8859 sayılı Karar)
21	29 Ağustos 2024 tarihli 8859 sayılı Havza Ürün Deseni Listesi Cumhurbaşkanlığı Kararı

